

SZEGED

ÉS A

BALKÁNI KIVITEL

IRTA:
PALÓCZ LÁSZLÓ,
A SZEGEDI HIRADÓ
FELELŐS SZERKESZTŐJE

Különlenyomat a „Szegedi Híradó“ 1913. évi 221—225
számaiból.

A 52059

S Z E G E D

É S A

BALKÁNI KIVITEL

IRTA:
PALÓCZ LÁSZLÓ,
A SZEGEDI HIRADÓ
FELELŐS SZERKESZTŐJE

Különlenyomat a „Szegedi Híradó“ 1913. évi 221—225.
számaiból.

A 52059

I.

A magyar közgazdasági életnek most legfontosabb és legaktuálisabb témája az, hogy a balkáni háborúk befejeződven, Magyarország és Ausztria hogyan fogja kivenni a maga részét abból a fogyasztási szükségletből, mely az új balkáni államokban jelentkezik.

Bécsben és Budapesten most tanácskoznak a kötendő kereskedelmi szerződésekről; de mi itt Szegeden ügyet sem vetünk erre, mintha ez a kérdés minket nem is érintene.

Ha azonban szigorúan szemügyre vesszük a balkáni forgalom kérdését, meg kell értenünk, hogy Magyarországon nincs olyan terület, mely közvetlenebbül érintett volna a balkáni kereskedelmi forgalomban, mint éppen Szeged.

Magyarország és Ausztria összes kivitele az 1910-ik évben 2.418,606,000 korona értékű volt.

Ezzel szemben a behozatal 2.852,852 ezer korona értékű.

Az összes forgalom tehát: 5 milliárd 271,458,000 korona.

Az 1911-ik évben a kivitel és behozatal összege volt: 5 milliárd 596 millió és 15 ezer korona.

Ebből a forgalomból a balkáni államokba, vagyis Romániába, Szerbiába, Bulgáriába, Montenegróba, Görögországba és az európai Törökországba 1911-ben mi kivittünk a monarkia területéről 306 millió 103 ezer korona értékű árut és az említett balkáni államokból behoztunk a monarkia területére ugyancsak 1911-ben 187 millió és 659 ezer korona értékű árut.

Az összes forgalom 493 millió és 762 ezer korona értéket képvisel.

Ez a jelentékenyen nagy érték, mely a monarkia egész külső kereskedelmi forgalmának csaknem 9%-át képviseli, *tulnyomó részben Szegeden és Szeged közepében, Szabadkán ment és jött keresztül a maga rendeltetési helyére.*

Megy és jön ez a nagy érték Szegeden és Szabadkán keresztül, anélkül, hogy ennek mi csak valami hasznát is látnánk vagy éreznénk.

Ez a legelső ok arra, hogy a balkáni államokkal való külkereskedelmi szerződés kötés jelentégeit éles szemmel figyeljük és arra, ha lehet, a saját érdekünkben is; de

inkább az egész ország gazdasági életének érdekében befolyást gyakoroljunk.

A kivitel is, a behozatal is közgazdasági hasznot jelent. Az ország érdeke az, hogy ez a közgazdasági haszon több legyen, nagyobb legyen jövőre, mint a múltban volt. Általános a panasz és a félelem azért, mert Magyarország ipara és kereskedelme eddig sem tudott érvényesülni a balkáni államokban és mert most attól tartunk, hogy habár Románia, Szerbia és Görögország új területeket kaptak és így fogyasztási szükségletük nagyobbodott, ebből a szükségletből mi, a monarkia jövőre sem tudjuk majd kivenni azt a részt, mely minket természetes összeköttetésünk és geográfiai fekvésünk révén megillet. *És ma minden illetékes tényező keresi a módját annak, hogy a balkáni államok kiviteli kereskedelmét, hogyan, miképpen kellene és lehetne teljes mérték szerint frekventálni.*

Ez a második ok, mely a mi figyelmünket erre a fontos kérdésre tereli. A magunk lokális érdekei bizonyára nem elég súlyosak arra, hogy országos, törvényhozói intézményeket provokáljanak; de az a fontos érdek, hogy a balkáni államok szükségletéből a monarkia ipara és kereskedelme jobban kivegye a maga részét, mint eddig kivehette, — bizonyára minden illetékes fórumot gondolkozásra kényszerít.

Ha tehát Szeged közönsége olyan javaslatlall állhat elő, *mely tényleg alkalmas volna arra, hogy a monarkia kivitelét a balkáni országokban teljes mértékűvé tegye, annak automatikus fokozódását biztosítsa és a fogyasztó piacot hozzánk lekösse*, — akkor bizonyára számíthat arra, hogy meghallgattatásra talál.

Erős meggyőződése, hogy a balkáni államokba gravitáló kivitel csak akkor lehet fokozni s a balkáni fogyasztó piacot csak akkor tudjuk a magunk részére örök időkre lekötöni, ha az egész balkáni kiviteli és behozatali forgalmat a délvidéken bonyolíthatjuk le.

Éppen úgy, mint ahogyan a tengerentuli kivitel Fiuméba kell terelni, mert ha erre nem törekszünk, vagy nincs tengerentul: forgalmunk, vagy más kikötők felé irányítják az árukat, — *éppen úgy kell törekednünk arra, hogy a balkáni államok kivitele is a délvidékre koncentráltassék*, — mert ha ezt megtenni nem tudjuk, akkor vagy nem lesz balkáni kivitelünk, vagy pedig még a mi árunk is más országok területén fognak eljutni a balkáni államokba.

A fiumei kikötő csak azért válhatott a mi tengeri kivitelünk komoly tényezőjévé, mert differenciális szállítási tarifát kapott a magyar államvasutak dijszabásában. — Ennek a differenciális tarifának a követ-

kezménye az, hogy ma már a tengeren 156 millió és 396 ezer korona értékű árut exportálhatunk és 167 millió 129 ezer korona értékű árut importálhattunk az 1911. évben. Ez összesen 323.519,000 korona értékű áru, holott mint fentebb kimutattuk, a balkáni államokba gravitáló kiviteli és behozatali összforgalmunk: 493 millió és 762 ezer korona már ma is.

Mindenesetre olyan érték ez, mely megérdemli, hogy gondozásban részesüljön és ha komoly remény lehet arra, hogy ez a külkereskedelmi forgalom a differenciális tarifális intézkedéssel fokozható, — mindent el kell követni oly célból, hogy ez a tarifális intézkedés megvalósuljon.

Ezek után két kérdés merül fel. Az egyik az, hogy: tényleg fokozódnék-e és milyen mértékben a balkáni kivitel, ha ennek a kivitelnek a lebonyolítása Magyarországon délvidékére centralizáltatnék. A másik kérdés az, hogy a differenciális tarifa hogyan, mely módon, milyen formában volna képes ezt a kiviteli koncentrációt megvalósítani?

II.

A természetes fejlődés az volna, hogy akár centralizáljuk a kivitelt a délvidékre, akár nem centralizáljuk, most a balkáni ex-

portnak fokozódni kellene, mert Románia is, Szerbia is, Görögország is nagy és új területeket hóditottak, olyan területeket, melyeknek termő talaja nem volt eddig intenzivebb művelés alatt, melyeknek lakossága alig fogyasztott eddig valamit, mely most kerül majd európai kulturbefolyások alá.

A balkáni államok nevezetesebb piacai Belgrád, Szófia, Athén, Bukarest, Üszkü, Prizrend, Monasztir és a többiek, bizonyára nagy erőfeszítéssel igyekeznek majd olyan befolyást gyakorolni az új lakosságra, mely a szükségletet rohamosan kiszélesíti és erre lesz is módjuk, mert a külföldi hitelpiacok szívesen segítségükre sietnek, hiszen a moratórium ideje alatt, mely még le sem járt mindenütt, a balkáni kereskedők eléggé korrektül viselkedtek, — fizetéseket teljesítettek olyan időkben, amidőn erre a nemzetközi jog értelmében kötelesek sem lettek volna, úgy, hogy irántuk a pénzpiac bizalma inkább fokozódott, semhogy csökkent volna.

Már pedig nagyon valószínű az, hogy a balkáni államok kereskedői és iparosai a területükön jelentkező fogyasztási szükségleteiket ott szeretik beszerezni, ahol a hitelt rossz időkben is igénybe vették. Ez az üzletkötések természetes rendje, mely csak akkor változhatik, ha mi, akik nem

vagyunk a balkáni államok főhitelezői, kedvezőbb feltételek mellett szállíthatjuk nekik áruinkat s ha ők viszont nálunk, kedvezőbb feltételek mellett értékesíthetik áruikat.

Nem elég, ha csak a kötendő kereskedelmi szerződésekkel törekszünk erre az eredményre, mert hiszen a kereskedelmi szerződések részint a legtöbb kedvezmények, részint a vámvédelmek fundamentumára vannak felépítve. Az egyik elv a Németországgal kötött szerződéseinkben meghatározott vámtételekhez kénytelen alkalmazkodni, — a másik pedig, az egyes áruk védelméhez. Ebben a rubrikákhoz kötött szerződéses viszonyban szabadon mozogni nem lehet, ezért kell, hogy a Balkán-államoknak szánt kivitelünk a délvidék területére centralizáltassék és hogy az egész kivitel ide centralizálható legyen, ezért szükséges, hogy ezek az áruk differenciális tarifatételek mellett juthassanak ide.

A tarifatételeknek olyanoknak kell lenni, hogy azok árdifferenciákat teremthessenek. Ha ilyenek lesznek, minden kétségen felül áll az, hogy a balkáni államot frekventálni fogjuk, — mert akármilyen csekély árdifferencia elég arra, hogy a balkáni piacok ezt megérezzék és a magyar délvidéken fedezzék szükségleteiket.

De nemcsak maga az árdifferencia

vonja ide a délvidékre a balkáni államok üzleti tevékenységét, hanem az a körülmény még inkább, hogy ezen a gazdag országrészen a balkáni üzletemberek fajrokonokat találnak, akikkel ők szívesen keresik az üzleti kapcsolatot. Hiszen a Tisza—Maros szögén mintegy 846,000 oláh lakik, a szerbek száma pedig a bácsmegyei szerbekkel együtt mintegy 435,000, — úgy, hogy a balkáni kereskedők itt olyan üzleti összeköttetésekre tehetnek szert, melyet szívesen keresnek, különösen, ha az árdifferenciák reájuk nézve kedvezőek is lehetnek itt.

Van ezenkívül a délvidéken mintegy 617,000 lelket számláló német lakosság, mely az üzleti élet előnyei iránt nagyon fogékony és melyre számítani lehet a fejlődés fokozásának nehéz munkájában.

Itt ékelődik bele az egész kérdésbe Szeged helyzete.

Ha helyes és indokolt az a gondolat, hogy a balkáni államok kiviteli forgalma a délvidéken bonyolítottassék le, akkor teljesen bizonyos, hogy a délvidéknek gyűjtő piaca, a balkáni országokba gravitáló áruk nagy raktára csak Szeged lehet.

Alfalmassá teszi erre Szegedet az, hogy a délvidék élén, egyenesen a Tisza és a Maros torkolatánál fekszik. Másodszor az, hogy keresztül fut rajta a verciorovai vo-

nal. Harmadszor az, hogy jóformán a szomszédos Szabadkán vonul el mellette a zimonyi vonal. Negyedszer, hogy kedvező vizi-ut van itt a Tiszán és ötödször az, hogy az ország fővárosához is, de a balkáni államokhoz is közel fekszik, úgy, hogy a szegedi gyűjtőpiac a fővárosnak abszolúte semmi vérvesztést nem okozna, hanem a főváros piacába egészséges vérkeringéssel tudna bekapcsolódni.

Arról, hogy a szegedi magyarság ereje hogyan izmosodnék itt meg és hogy ennek az alakulásnak nemzetiségi szempontból mi következményt lehet tulajdonítani, — majd később beszélünk. Itt még csak azt kell leszögezni, *hogy a differenciális tarifa Szeged vasuti állomásainak volna statuálandó azért, hogy a délvidék lakossága Szegedre jöhessen áruát eladni és áruát beszerezni, hogy export üzleteit Szegedről intézhesse, — ahová kedvezményes tarifával futhatnak be azok az áruk, melyeket az ország bármely részén bárki is, a balkáni államok piacán óhajt értékesíteni.*

Szeged a balkáni kivitel természetes piaca lesz így, mert a kereslet és a kínálat itt jelentkezik és itt fogják az üzletfelek lebonyolítani az olyan ügyleteiket is, melyeknél az áru egyenesen fut, mondjuk Kassáról—Belgrádba, vagy Marchegg-ről—Bukarestbe.

III.

A kereskedelmi kormány nehezen megoldható dilemma előtt áll. Egyrészt az ország közvéleménye követeli tőle, hogy a Balkán-államok új viszonyait az ország kiviteli forgalma előnyére igyekezzen kiaknázni. Másrészt az agráriusok legnagyobb energiával ragaszkodnak ahhoz, hogy az állatbehozatali tilalmat és a gabonavámokat teljes mértékben érintetlenül fentartsa.

Ez a kettő együtt, lehetetlenség. Valamelyiken tágitani kell, mert hiszen ha kizárjuk az országból a balkáni élő állatokat és a gabonát, — ők is kizárnak minket és amennyire csak lehet, sorompót emelnek minden kivitelünk ellen.

Igaz, hogy az élő állatbehozatal elzárása és a gabonavámok dacára is, jelentékeny kivitelünk van még a balkáni államokba. A monarchia kiviteli statisztikáját már ismertettem itt, most azokat a számokat írom le, melyek *tisztán csak a magyar birodalom* kivitelére vonatkoznak.

Magyarországból—	Romániába	1911-ben	28.310,000	kor.
„	Szerbiába	„	12.964,000	„
„	Bulgáriába	„	8.449,000	„
„	Görögországba	„	2.477,000	„
„	Európai Törökországba	„	15.439,000	„

értékű volt a kivitelünk.

Olyan mennyiség ez, mely minden-
esetre megérdemli a gondozást, megér-
demli, hogy megfontoljuk, vajjon felold-
juk-e, vagy enyhítsük-e azokat a védővá-
mokat, melyek mellett ilyen jelentékeny
lehetett a kivitelünk és megfontoljuk, vaj-
jon ha felnyitnánk a sorompókat, szapo-
rodnék-e a balkáni kivitelünk olyan mére-
tekben, mely legalább annyit, vagy többet
jelentene értékben, mint amennyit a védő-
vámok fentartásával elérhetünk?

A kérdést igennel, vagy nemmel eldön-
teni képtelenség. Középutat, olyan meg-
oldást kell keresni, mely mindkét iránynak
megnyugvást fog adni.

*A megoldásnak ilyen középutja volna
az, ha az itt emlegetett módon a balkáni
kivitel lebonyolítását a délvidék területére
tudnánk decentralizálni.*

Megoldás volna ez azért, mert a bal-
káni államok az esetben sem tudnák elke-
rülni a magyar piacot, ha mi a védővámo-
kat teljes mértékben fentartanánk. Nem
tudnák elkerülni, mert a differenciális tari-
fáva! Szegedre irányított áru versenyké-
pessé válik és hiába van bojkott, hiába
vannak védővámok, — a versenyképes-
ség mindennél erősebb.

De még jobb megoldás volna akkor, ha
a kereskedelmi szerződésben a balkáni ál-
lamokkal bizonyos mennyiségű állatbeho-

zatalra nézve megegyezni tudnánk. Hiszen a legnagyobb valószínűség szerint ugyanis ez lesz a tárgyalások eredménye, — mert fontos szociális érdekek parancsolják a huzdrágaság megszüntetését és ezen szociális érdekek érvényesülése előtt az utat teljesen elzárni nem szabad, nem lehet.

Vannak azonban messzire terjedő politikai érdekek is, melyek a védővamos szerződés enyhítését követelik. Valószínű, hogy ezen politikai érdekek előtt sem lehetne kitérni.

Ha tehát a védővámokat le kell szállítani, bizonyos mennyiségű állatbehozatalt meg kell engedni, — úgy igazán kapóra jön az a gondolat, hogy mindent elkövessünk a balkáni kivitel fokozása, hogy ne mondjuk, kiaknázása végett és alig lehetne erre alkalmasabb formát találni, mint azt, hogy a balkáni kivitel lebonyolítását a délvidék-re centralizáljuk.

Mi a balkáni államokba leginkább építési anyagokat, gazdasági gépeket, fát, vasat, bőrt és hadiszükségleteket szállíthatunk.

Ezekben az árukban versenyképesek vagyunk mi talán akkor is, ha a délvidéknek nem lesz gyűjtőpiaca Szegeden. Talán versenyképesek vagyunk; de nem egészen bizonyos ez, mert az árkonjunkturák kiszákmányolásában Németország magasan

felettiünk áll és áruinak silányságával, ami természetesen jelentékeny árkülönbözete-
ket teremthet, végleg kiszoríthat bennün-
ket a balkáni piacokról.

Fél is ettől minden magyar közgazdá-
sági politikus, úgy, hogy az a gondolat,
melyről itt beszélünk, valósággal megmen-
tője lehet a mi balkáni kivitelünknek.

Nagy közgazdasági fellendülés szokta
követni a háborukat. Bizonyos, hogy a
balkáni államokban rendkívüli szükségle-
tek vannak. Bizonyos ellenben az is, hogy
az új alakulás utakat teremtett nemcsak a
német, hanem az angol és francia versen-
y- nek is és ezért nekünk, akiknek mégis csak
legtermészetesebb fogyasztó piacunk a
Balkán, fel kell készülnünk a gazdasági
mérkőzésre és szerveznünk kell a dél-
vidékre centralizált balkáni kivitelt.

Az idő most mindenben kedvező erre a
szervezkedésre, szükséges ez nem a délvi-
dék, hanem az egész ország érdekében,
mely rekompenzációkat keres azokért a
horribilis áldozatokért, melyekkel a bal-
káni háborus események bennünket meg-
terheltek.

Ha a szegedi differenciális tarifa a
Máv. dijszabásaiba beállíttatnék, akkor
Szegeden nyomban megjelenik és letelep-
szik vagy legalább is képviselőt küld a
monarkia minden olyan vállalatára, mely

építési anyagok, gazdasági gépek, fa, vas, bőr vagy hadiszükségletek termelésével foglalkozik.

Magyarország délvidékének üzletemberei és iparosai nem Bécsben, vagy Budapesten, hanem Szegeden találják meg a legértékesebb beszerzési forrásokat és a közelség és a centralizáltságnak az a sajátsága, hogy itt mindent együtt lehet találni, — módot nyújt a délvidéki üzletembereknek és vállalkozóknak arra, hogy összeköttetéseiket a balkáni államokban szorosabbra fűzzék és kiszélesítsék.

A Délvidék üzletembereinek módjukban áll a balkáni államokban olyan kapcsolatokat teremteni, melyekért hitelnyújtásoknál delkredrét vállalhatnak és ezzel biztosabbá, szolidabbá, pozitívebbé tehetik a forgalmat.

A monarkia területén élő termelők és vállalkozók is előnyösebb helyzetbe jutnak, mert Szegedről, ahol az ő képviselőik tisztán csak a balkáni kivitel gondozására fordítanak figyelmet, nem érheti őket olyan könnyen egy-egy erkölcsi, vagy anyagi baleset, amiknek a balkáni összeköttetés a multban sok esetben volt kitéve.

És végül az a körülmény, hogy a kedvező szállítási díjak az árukat versenyképessé teszik, a forgalom növekedésére vezet.

IV.

Magyarország Délvidékén és ehhez számítva a Bácska, Hódmezővásárhely és Szeged lakosságát is, a magyar ajkuak lélekszáma 1.157,780.

Az oláh lakosság lélekszáma 846,217

A szerb lakosság lélekszáma 435,297

Összesen . . . 1.281,514.

Ezenkívül laknak a délvidéken tótok, ruthének, horvátok és egyéb idegen ajkúak, — akiknek száma mintegy 215 ezer és a délvidéki német ajkúak lélekszáma 618 ezer.

Ennek a vegyes ajku lakosságnak kell utat nyitni Szegedre.

Különösen az oláhok és a szerbek közeledésére kell nagy súlyt helyezni. A német ajkúak ugyanis közelednek felénk már. Szeged környékén a német ajku lakosság érzéseiben máris megmagyarosodott és gyerekeit beküldi Szegedre, hogy nyelvben is magyarrá legyen.

Csak a Szeged közelségében fekvő német községekre tudott ilyen befolyással lenni a szegedi magyarság azért, mert — fájdalom — nincsenek e városnak eszközei, melyekkel karjait és szellemét távolabbi területekre is kiterjeszthetné.

Nincsenek különösen közgazdasági

eszközei. A közgazdasági fegyverekkel lehetne pedig legkönnyebben megnyerni azt a háborút, mely saját hazánkban folyik ellenünk.

Szeged közvetlen szomszédságában fekszik néhány szerb község. Ezen községek lakosságát a magyarságnak csak azért nem lehetett meghódítani, mert ezekre szellemi *kultureszközökkel* befolyást gyakorolni képtelenség, a szerb és a román ajku lakosság csak a közgazdasági előnyöknek reagál.

A közgazdasági területen jelentkező érdekek elől semmiféle náció nem tud kitérni. A közgazdasági érdekek hatalmasabb minden törvénynél, minden erőszakosságnál.

A magyarság Szegeden szegény. Ez az, ami nem imponál sem az oláhnak, sem a szerbnek. Csak a gazdagság imponál.

Szeged magyar lakosságának jólétet kell teremteni. Erős gazdasági befolyásokkal kell felvértezni, mert ha ezeknek birtokába jut, nagyon hamar megmutatja, hogy tud befolyást gyakorolni a délvidék idegen ajku lakosságára.

Ha valóra válhatik az a gondolat, hogy Szeged lesz a balkáni államokra gravitáló kivétel gyűjtőpiaca, ezzel megbecsülhetlenül erős fegyvert ad a kereskedelemügyi kormány a magyarság kezébe.

Ha évtizedes uzussá lehet tenni, hogy a Délvidék idegen ajku lakosságának érdekében álljon Szegedre jönni azért, hogy termelt áruit itt eladhassa és azért, hogy kivitelre szánt produktumokat itt előnyösen vásárolhasson, — akkor ez az idegen ajku lakosság velünk megbarátkozik és *gyermekait is a mi iskoláinkba fogja elküldeni. A mi színházainkban keres szórakozást, a mi családjainkban keres társaságot és a mi véreinkkel keres új családi kapcsolatokat.*

A nemzetiségi kérdést egy csapással megoldja az a differenciális tarifa, melynek Szegedet a balkáni kivitel gyűjtőpiacává kell felavatni.

Ezek után én benyújtom Szeged törvényhatósági bizottságához a következő indítványt:

Tisztelt Közgyűlés!

A balkáni háboru befejezése után a balkáni államok helyzete megváltozott. Magyarországon most minden illetékes tényező azzal a gondolattal foglalkozik, hogy az ország kereskedelmének és iparának, hogyan kell és mely módon lehet méltó területet elfoglalni a balkáni államok fogyasztási szükségletének kielégítésében.

Szegednek ebben a megfontolásban evidens érdekei vannak, mert Szeged a Délvidék élén áll, holott a Délvidék természetes

hivatása az, hogy a balkáni államok felé gravitáló magyar kereskedelmet és ipart reprezentálja és a magyar ipar és kereskedelem igényeit ott teljes mértékben kielégítse.

Nemcsak azért természetes hivatása ez Magyarországnak Délvidékének, mert a balkáni államokhoz geográfiai közelsége van, hanem azért is, mert a magyar Délvidéken élő szláv és román ajkú lakosság, a balkáni államok népeivel rokonságot tart és ez a kapcsolat kétségtelenül alkalmas arra, hogy a magyar kereskedelem és ipar kivitelét a balkáni államokban könnyebben, nagyobb mennyiségekben és kevesebb kockázattal helyezhesse el.

A délvidéki magyarságnak és idegen ajkú lakoságnak alkalmat kell nyújtani arra, hogy betölthesse azt a nagyfontosságú közgazdasági hivatást, amely egyenesen rá hárul és ezt a lakosságot hivatásának betöltésére képessé tenni nagyon fontos nemzetgazdasági érdek volna.

Éppen úgy, mint ahogyan súlyt helyezünk arra, hogy a magyar ipar és kereskedelem produktumai versenyképesek legyenek a tengeren, éppen úgy kell súlyt helyeznünk arra is, hogy a magyar ipar és kereskedelem produktumai versenyképesek lehessenek a kelet felé induló relációkban.

Szeged földrajzi fekvése, lakosságának

magyarsága és asszimiláló képessége révén, egyenesen arra van rendelve, hogy a balkáni államok felé induló magyar kiviteli kereskedelemnek vezérlő városa legyen. Szegeden kell megalkotni azt a gyűjtőpiacot, mely az ország minden részéből kelet felé törekvő árukat magához szivja, beraktározza és módot nyújt a délvidéki lakosságnak arra, hogy ezeket az árukat kelet felé exportálja.

Nem akarok ezuttal kiterjeszkedni azokra a nagyon fontos következményekre, melyek abból keletkezhetnek, hogy a Délvidék idegen ajku lakossága — a jelzett közgazdasági alakulás következtében Szegedre jár, hogy itt áruit eladhassa és Szegedre jár, hogy itt árukat vásároljon; nem akarom részletezni itt annak a körülménynek a súlyát sem, hogy a szegedi magyarság gazdagodása, Szeged városias fejlődése, vonzó ereje, — mekkora szolgálatot tehet ilyen körülmények és viszonyok között a nemzeti erők megizmosításának, — hanem indítványt teszek, melylyel véleményem szerint elérhetjük azt, ami igen hathatós eszköze lesz az itt jelzett fejlődés megvalósulásának és különösen alkalmas lesz arra, hogy Magyarország kereskedelme és ipara a balkáni államokban méltó területet tudjon elfoglalni az ottani fogyasztási szükségletek kielégítésével.

Indítványom a következő:

Mondja ki a közgyűlés, hogy feliratban kéri az ország kereskedelemügyi kormányát arra, tegye megfontolás tárgyává, vajjon a magyar kir. államvasutak tarifájában nem volna-e helyes a szegedi vasuti állomások részére életbeléptetni éppen olyan differenciális kedvezményeket, mint amilyenek most a fiumei vasuti állomás részére érvényben vannak.

Indokolja ezt azzal, hogy ha a tengeren való versenyképesség fontossága a fiumei differenciális tarifát szükségessé teszi, — a balkáni kivétel érdekeinek erre a tarifális kedvezményre még nagyobb szüksége van.

Indokolja továbbá azzal is, hogy a közelünkben fekvő balkáni államok területi nagysága csaknem megkétszereződött és az új helyzetbe jutott államokkal kötendő kereskedelmi szerződések tárgyalásánál, az itt ajánlott megfontolás egyébként sem maradhatna figyelmen kívül.

Mondja ki a közgyűlés, hogy ezen indítvány tartalmát az összes Szegeden működő közgazdasági intézményekkel és testületekkel közli avégből, hogy ezek az ezen indítványban felvetett gondolatokkal részletesen foglalkozzanak és azokról szakszerű véleményt mondjanak, — a város tekintetes tanácsát pedig felhívja, hogy a differenciális

tarifa kérdésével behatóan foglalkozzék és annak megvalósulásáért a legszélesebb merdebe terelhető akciót indítson.

Tisztelettel
Palócz László.

V.

Nem volna teljes az indítvány megokolása, ha számot nem vetnék azokkal a nehézségekkel, melyek az itt tárgyalt gondolatok gyakorlati érvényesülésének útjában állanak.

Elvi vagy elméleti nehézségek nincsenek; de ha meg akarjuk valósítani azt a gondolatot, hogy Szeged a balkáni kivitel gyűjtő piaca legyen, — rendkívül nehéz és erős küzdelemre kell felkészülnünk a főváros önző lokalpolitikájával szemben.

Fájdalom, a fővárosban élő ugynevezett közgazdasági kapacitások között, Szegednek nincsenek őszinte igaz barátai és ezek a szaktekintélyek az igazság rovására és saját legjobb meggyőződésük ellenére is, feltétlenül szembehelyezkednek minden olyan gondolattal, mely — habár nem decentralizáció is, de a decentralizáció színében jelennék meg. Ezt a hamis állásfoglalást a rosszul értelmezett lokalpatriotizmusz parancsolja nekik és mi

kénytelenek vagyunk előre is számolni az-
zal az ellentállási erővel, melyet ellenünk
a fővárosi önző érdekek fognak kifejteni.

De kishitűek és gyávák volnánk, ha
ezen előrelátható ellentállás miatt akcióba
lépni nem mernénk, mert nekünk nagyon
erős fegyvereink vannak, mi mégis csak
nagy és hatalmas igazságokért indítunk
akciót, a mi igazságunk mellett olyan su-
lyos argumentumok szólnak, melyeket el-
hallgatni képtelenség. A mi súlyos érveink
közül, ime elsorolom itt a leginkább szem-
beötlőket, az ugynevezett kézenfekvő igaz-
ságokat.

1. Minden időkből Szeged volt a dél-
vidék és a balkáni kivitel gyűjtő-piaca.
Még abban az időben, mikor csak tenge-
lyen közlekedhettünk, megjelent a híres
szegedi vásárokon, Bécs és Budapest ke-
reskedelme és ipara és az egész Délvidék
és a Bácska vásárló közönsége. A szegedi
vásárokon bonyolódott le a monarkia ke-
let felé gravitáló kereskedelme.

Szegednek ezt a közgazdasági fontos-
ságát a vasúthálózat rontotta meg, mert
a fővárosba torkoló vonatok és a lép-
csőzetes tarifa a legtávolabb eső helyeket
is belekapcsolta a főváros forgalmába. A
délvidék lakosságának könnyüvé és olcsó-
vá tették azt, hogy a fővárosban jelen-
hessen meg és ezért többet nem is jött Sze-

gedre. Bécs és Budapest is elmaradt a szegedi vásárokról, mert többé nem volt itt mit keresnie.

Szeged tehát *természetes* gyűjtő-piaca a délvidéknek; de innét a forgalmat *messterséges* uton terelték el a fővárosba.

2. A közgazdasági centralizáció már a végletekig tulzott és egészségtelen Magyarországon. Leszűrődött közgazdasági éiv ma már az, hogy a közgazdasági decentralizáció gondolatát valamely okos módon meg kell valósítani. Meg van állapítva, hogy ha a centralizációt még tovább is fentartjuk, akkor a főváros magához szivja az összes provinciák életerőit és a provinciák olyan szegények lesznek, hogy a főváros többé nem merithet belőlük táplálékot. A decentralizáció tehát voltaképpen arra való, hogy a provinciák megerősödjenek és ez által éltetőbb és jobb táplálékot nyújtsanak a főváros gazdasági életének, mint eddig nyújthattak.

3. A szegedi gyűjtő-piac közgazdasági sajáttsága olyan volna csupán, mint a fiumei piacé. Senki sem mondhatja azt, hogy a fiumei piac megrontotta a főváros közgazdasági érdekeit. Ellenkezőleg — az a differenciális tarifa, mely Fiumének engedélyeztetett, — a legnagyobb mértékben megerősítette, gazdagította a fővárosi piac forgalmát.

4. Míg a szegedi piac életét a főváros meg nem őrjött, Szegeden szerb, román és német kereskedők éltek igen nagy számmal. Ezeknek a kereskedőknek a családjai itt megmagyarosodtak. A mi faji és nyelv terjeszkedési érdekeinknek nagy kárára volt a közgazdasági centralizáció, mert innét elköltözni kényszerítette azokat az idegen ajku kereskedőket, akik már itt letelepültek és akik éppen úgy beleolvadtak volna már a szegedi magyarságba, mint, ahogy beleolvadtak azok az idegen ajku kereskedők, akiknek módjukban volt Szegeden maradni.

5. A balkáni államokkal kötendő kereskedelmi szerződés legfontosabb része az élőállatbehozatal.

Szegednek van modern berendezésű közvágóhidja és kellő tökemennyiségek fellelhető hűtőházai. Ha a kötendő szerződés feltételül szabná, hogy a balkáni határon érkező élő szarvasmarha szállítmányok — melyeknek mennyisége legfőleg csak 70000 darab lehet — *csak is Szegedre importálhatók és azokat részben a szegedi vágóhidon kell feldolgozni és részben élve forgalomba hozni*, — akkor minden aggodalom, mely ezen behozatal miatt az agráriusok között felmerülhet, megnyugtatható.

Talán nem is szükséges folytatni az

érvelést, hiszen maga az az egy körülmény, hogy Szegeden a természetes piacot megfojtotta a centralizáció elég ok arra, hogy most, amikor már elérkezett a decentralizáció ideje, Szeged természetes piacának régi jellege helyreállíttassék. És ha ez megtörténhetik úgy, — hogy mint a fiumci analógia mutatja, a főváros piaca nemhogy károsodnék miatta, hanem még erősödik is, — miért ne bizhatnánk abban, hogy ha erős elhatározással és akarrattal elindulunk, meg is nyerjük ezt a háborút.

Az indítvány azt kívánja csupán, hogy kérjük meg a kereskedelemügyi kormányt, hogy *„tegye megfontolás tárgyává“* mindazt, amit mi ez ügyben óhajtunk. Jogunk van hinni, hogy Szegednek ezen kérelme elől *‘a kereskedelemügyi kormány elzárkózni nem fog. És ha mi csak annyit tudunk elérni, hogy ezt a kérdést a kormány komoly megfontolás tárgyává teszi, már győztünk is, mert annyi súlyos érv szól mellettünk, amennyi éppen elég arra, hogy a szegedi gyűjtőpiac gondolata megvalósíttassék.*

Még az 5-ik pontban említett érvelést akarom itt számokkal megvilágítani. A balkáni államok marhaállománya leromlott. Szakemberek véleménye szerint a legnagyobb erőfeszítéssel sem tudnának

70000 darab szarvasmarhánál többet hozzánk exportálni. Ha a balkáni marha párját 400 koronára becsüljük, ami átlagnak magas ár lehet, — akkor arról van szó, hogy tizennégy millió koronát adtunk szarvasmarháért a balkáni államoknak.

Mióta ezeket a sorokat írom, megjelent egy hivatalos statisztika, mely kimutatja, hogy a monarkia összes *kivitelének* pontosan 13%-át képezi a balkáni kivitel. Ez az összeg mintegy 312 millió korona volt.

Kérdés most már, vajjon mennyi haszna van az országnak abból a 312 millióból, mely a balkáni exportból hozzánk jut és mennyi kára lesz abból a 14 millióból, melyet a balkánról beengedett marhákért fizetünk?

Mielőtt a kérdésre felelni lehetne, meg kell nézni, hogy a magyar szarvasmarha kivitel milyen arányu? Kivittünk 1911-ben 241,933 darab szarvasmarhát, melyért nekünk a külföld összesen 131.979,000 koronát fizetett.

Az összes magyar és horvátszlavon vágóhidakon elfogyasztottunk 1.295,460 darab szarvasmarhát.

Látjuk ebből, hogy nálunk nem valami nagy jelentősége van annak, ha a balkánról még 70,000 darab szarvasmarhát importálunk. Hiszen az 1911-ik évben

a magyar mészárosok nem tudtak szarvasmarhát kapni, dacára annak, hogy ebben az évben a magyar birodalom összes szarvasmarha állománya 7.077,188 darab volt.

Hogy a magyar agráriusok olyan nagy súlyt helyeznek a balkáni szarvasmarha import kizárására, annak alig lehet más okát találni mint azt, hogy félnek attól, *hogy az import leveri a magyar szarvasmarha piaci árát.*

Ezen segítene az a szerződéses intézkedés, hogy a balkánról behozott élő szarvasmarha csakis a szegedi piacra legyen importálható. Itt a konkurrenciát kormányozni lehet és itt vigyázni lehet arra, hogy 70,000 darab balkáni szarvasmarha le ne rontsa egy negyed millió magyar marhának a piaci árát.

